

Journal of Education Studies

Volume 9
Issue 1 *January-February 1979*

Article 15

1-1-1979

บทบรรณาธิการ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

สินลารัตน์, ไพฑูรย์ (1979) "บทบรรณาธิการ," *Journal of Education Studies*: Vol. 9: Iss. 1, Article 15.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol9/iss1/15>

This Editorial is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

บทบรรณาธิการ

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา : ขอบเขตของการทำความเข้าใจ

เมื่อกลุ่มชนแต่ละกลุ่มแยกกันอยู่และมีการติดต่อกันอย่างผิวเผินนั้นการพัฒนาในกลุ่มก็ดำเนินไปอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไปไม่เร่งรีบและไม่เร่งร้อนเช่นในปัจจุบันการพัฒนาประเทศก็เช่นเดียวกัน เมื่อแต่ละประเทศต่างคนต่างอยู่ และมีความสัมพันธ์กันอย่างผิวเผิน การพัฒนาประเทศก็เป็นไปโดยเชื่องช้าแม้เมื่อมีความสัมพันธ์กันติดต่อกันก็ยังเป็นคนในกลุ่มเดียวกัน ในภูมิภาคเดียวกัน ซึ่งมีนิสัยความเชื่อ วัฒนธรรมและความเป็นอยู่คล้ายคลึงและใกล้เคียงกัน อิทธิพลที่มีต่อกันจึงไม่เปลี่ยนแปลง และพัฒนาอะไรให้ผิดแผกไปจากเดิมมากนัก เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทยกับจีนและอินเดีย หรือพม่ากับอินเดีย ซึ่งไม่เปลี่ยนวิถีชีวิตของไทยกับพม่าอะไรมากมายนัก

แต่การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงประเทศซึ่งเรียกกันในปัจจุบันว่าการพัฒนานั้น ได้มาเริ่มคิดและดำเนินกันอย่างจริงจังและอย่างกว้างขวาง ก็ในระยะที่ยุโรปขยายอิทธิพลไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของโลก และเข้าไปครอบครองดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะดินแดนทางค้ำานเอเชีย ออฟริกา และลาตินอเมริกา การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอย่างกว้างขวางจึงเกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ของสามทวีปดังกล่าวแล้ว และระยะนี้เองที่นักวิชาการด้านการพัฒนาประเทศต่างเชื่อว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา ในประเทศที่เรียกกันว่าด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาทั้งหลาย

การพัฒนาในระยะนี้เป็นการพัฒนาที่เกิดจากแรงกระตุ้นจากภายนอก เกิดจากอิทธิพลของชาวต่างประเทศโดยเฉพาะยุโรปเป็นสำคัญ ที่ต้องการจะชักจูง หนัเห และบังคับให้ประเทศในอาณานิคมได้ปรับปรุงประเทศให้เป็นสาขาหรือเป็นเครือ หรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบอุตสาหกรรมทางตะวันตก โดยประเทศอาณานิคมเป็นแหล่งบ่อนักวัตถุดิบและเป็นตลาดของสินค้าอุตสาหกรรม ลักษณะของการพัฒนาจึงออกไปในรูปที่มีเมืองในหมู่เมืองหนึ่งเป็นศูนย์กลาง มีเมืองเล็ก ๆ เป็นบริวารสำหรับจัดหาและส่งวัตถุดิบมาเมืองใหญ่ซึ่งจะขนถ่ายไปเมืองแม่อีกต่อหนึ่ง โดยเหตุนี้การคมนาคมจึงได้รับการปรับปรุงไปพร้อม ๆ กับการ

ไปรษณีย์ การสาธารณสุข การจัดการ การค้าขายในลักษณะของคนกลาง เป็นต้น บทบาทของการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาในประเทศอาณานิคมจึงเป็นแค่เพียงเตรียมคนจำนวนน้อยในประเทศ (small indigenous elite) ให้เป็นเสมียนพนักงานจัดการเป็นเจ้าหน้าที่ ในระบบของการปกครองอาณานิคมนั้น ๆ นั่นเองระบบของการศึกษาที่เป็นการศึกษาเพื่อคนจำนวนน้อย (elite education) ว่ามีจุดเริ่มต้นที่สำคัญมาจากตรงนี้ถ้าใครฉลาดหลักแหลมก็จะได้รับการคัดเลือกไปเรียนในยุโรปต่ออีกทีหนึ่ง เมื่อคนเหล่านี้กลับมาประเทศตนก็จะยึดถือระบบน้อยอย่างเหนียวแน่นต่อไป

ช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองนับได้ว่าเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงในแนวคิดของการพัฒนาอีกช่วงหนึ่ง เมื่อประเทศอาณานิคมประสบความสำเร็จในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชของประเทศตนแล้วก็เพ่งมองไปที่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ผู้นำของประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายต่างก็หวังที่พัฒนาประเทศของตนให้ก้าวหน้าและเจริญทันกับประเทศยุโรปให้ได้หรือไม่เช่นนั้นก็ให้ใกล้เคียงที่สุดแบบอย่างของการพัฒนาจึงดำเนินรอยตามยุโรป (และอเมริกาในภายหลัง) ที่เน้นเศรษฐกิจเป็นหลักสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจจึงถูกกำหนดขึ้นเกือบทุกประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมเป้าหมายคือการเพิ่มรายได้ของชาติสหประชาชาติเองก็กำหนดให้มีทศกาลของการพัฒนา (Development Decade) ขึ้นเพื่อเร่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย

การพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะเน้นผลผลิตรวมของชาติทำให้ท้องถิ่นชนบทได้รับการละเลยยิ่งการพัฒนาเน้นอุตสาหกรรมตามแบบอย่างตะวันตกด้วยแล้วก็ยังทำให้เกษตรกรรมถูกทอดทิ้ง คุณค่าทางวัตถุถูกกำหนดให้สำคัญ ในขณะที่คุณค่าทางจิตใจ ศิลปวัฒนธรรมถูกกำหนดให้เป็นรอง การศึกษามีบทบาทอย่างสำคัญในการผลิตกำลังคนระดับสูงและระดับกลางให้เพียงพอกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของเมืองใหญ่ การประถมศึกษาถูกจัดไว้เป็นอันดับรอง การวางแผนการศึกษา (Manpower Requirements Approach) เพื่อให้ผลิตคนได้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางและเป็นจริงเป็นจัง

เพียงช่วงเวลาประมาณ 15-20 ปีเท่านั้นแนวคิดของการพัฒนาและการศึกษาเท่าที่คิดและทำกันมาก็เห็นผล ความหวังของผู้นำประเทศที่กำลังพัฒนาในการจะสร้างคุณภาพ

ของชีวิตให้กับประชากรของตนก็เป็นได้เฉพาะจำนวนน้อยในเมืองหลวงเท่านั้นในทางที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่กับที่หรือจลน กิจการแพทย์สาธารณสุขอนามัยเจริญขึ้น แต่ประชากรส่วนใหญ่ยังขาดบริการสาธารณสุขอย่างเพียงพอ การศึกษาเกิดขึ้นกว้างขวาง การแย่งที่เรียนมีอยู่ทั่วไปในขณะที่การว่างงาน (Educated Unemployed) มีอัตราสูงขึ้นอยู่เรื่อยในขณะเดียวกันกิจการอุตสาหกรรมหยุดอยู่กับที่ เกษตรกรรมไม่เติบโตเท่าที่ควร การว่างงานในระดับทั่วไปจึงเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ยังมีโยที่จะกล่าวปัญหาด้านศิลปวัฒนธรรม และค่านิยมอื่น ๆ

ด้วยเหตุนี้แนวคิดและแนวปฏิบัติของการพัฒนาและการศึกษาเท่าที่เป็นมาจึงควรได้รับการประเมิน อย่างเดียว และท้าทายเพื่อหาแนวทางใหม่ๆ ที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น อย่างน้อยการศึกษาและการพัฒนาในแนวใหม่ควรจะสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นมนุษย์มากกว่าส่งเสริมวัตถุนิยม ส่งเสริมความต้องการและความเหมาะสมของชั้นส่วนใหญ่ของประเทศมากกว่าคนจำนวนน้อยในเมืองหลวง มีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองมากกว่าตามอย่างต่างประเทศ มุ่งไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนของพลเมืองมากกว่าอุดมคติเลื่อนลอย เป็นภาคปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นมากกว่าทฤษฎีเพ้อฝัน เป็นต้น

การที่จะทำความเข้าใจในเรื่องของการศึกษาและการพัฒนาดังกล่าวมาแต่ต้นจึงไม่ใช่แต่เพียงการเรียนรู้ทฤษฎีการวางแผนเศรษฐกิจ ทฤษฎีการวางแผนการศึกษา ทฤษฎีการพัฒนาประเทศ และทฤษฎีต่าง ๆ ตามแบบอย่างของฝรั่งและลอกเลียนไปอย่างเชื่อง ๆ เท่านั้น แต่หมายถึงการวิเคราะห์ ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างลึกซึ้ง เข้าใจถึงแนวทางและปัญหาของพัฒนาประเทศที่เป็นอยู่ บทบาทของการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และแนวทางใหม่ ๆ ของการศึกษาในอนาคตควบคู่กันไป

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์